

**BOSNA I HERCEGOVINA
VIJEĆE MINISTARA
DIREKCIJA ZA EKONOMSKO PLANIRANJE**

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
САВЈЕТ МИНИСТАРА
ДИРЕКЦИЈА ЗА ЕКОНОМСКО ПЛАНИРАЊЕ**

**BOSNIA AND HERZEGOVINA
COUNCIL OF MINISTERS
DIRECTORATE FOR ECONOMIC PLANNING**

**INFORMACIJA
o kretanju makroekonomskih pokazatelja
za januar/siječanj - mart/ožujak 2016. godine**

Sarajevo, maj/svibanj 2016. godine

Sadržaj:

Uvod.....	3
1. Realni sektor.....	4
1.1. <i>Industrijska proizvodnja</i>	4
1.2. <i>Tržište rada</i>	4
2. Javne finansije.....	6
2.1. <i>Indirektni porezi u BiH</i>	6
2.2. <i>Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH</i>	7
3. Cijene, monetarni i finansijski sektor.....	8
3.1. <i>Cijene – Indeks potražaćkih cijena (CPI)</i>	8
3.2. <i>Monetarni agregati</i>	8
3.3. <i>Prosječna obvezna pričuva</i>	9
3.4. <i>Devizne pričuve Centralne banke BiH</i>	10
3.5. <i>Depoziti</i>	10
3.6. <i>Kredit</i>	11
3.7. <i>Berze</i>	12
4. Vanjski sektor.....	13
5. Strane direktne investicije.....	17

Uvod

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na 79. sjednici održanoj 05.03.2009. godine razmotrilo i usvojilo Prijedlog mjera iz nadležnosti Vijeća ministara BiH za ublažavanje uticaja globalne ekonomske krize na privredu BiH. Direkcija za ekonomsko planiranje je zadužena da u vezi sa navedenim prati kretanje makroekonomskih pokazatelja i da izvještaj o kretanju mjesečno dostavlja Vijeću ministara.

Direkcija je zadužena da „Informaciju“ dostavlja mjesečno Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine u svrhu praćenja uticaja svjetske ekonomske krize na ekonomiju BiH.

„Informacija“ obuhvata kretanje glavnih makroekonomskih pokazatelja u BiH za navedeni period. Detaljna pojašnjenja svih oblasti koje su obuhvaćene u ovom dokumentu se mogu naći u Ekonomskim trendovima BiH koje publikuje Direkcija, kvartalno - četiri puta godišnje, te redovno dostavlja Vijeću ministara i Parlamentu BiH.

* * *

Dostupni indikatori ukazuju na skroman rast ekonomske aktivnosti u BiH tokom prvog tromjesečja 2016 godine u odnosu na isti period prethodne godine. Ovaj rast je po svemu sudeći bio nošen rastom domaće tražnje uz skroman rast izvoza.

Rast domaće tražnje je doveo do realnog rasta uvoza, tako da je realni dopinos vanjskog sektora bio blago negativan uprkos nominalnom smanjenju vanjskotrgovinskog deficita roba od 3,7%. Domaća tražnja je po svemu sudeći ostvarila povećanje u domenu finalne potrošnje, ali i investicija.

Na rast potrošnje ukazuju rast PDV prihoda (po poreskim prijavama) od 3,5%, te povećanje vrijednosti uvoza dobara finalne potrošnje (2-3%) uz deflaciju od 1,3% u prvom tromjesečju. Povećanje vrijednosti uvoza kapitalnih dobara od 1% (g/g) ukazuje na mogući rast investicija u prvom tromjesečju.

Prateći domaću tražnju, robni uvoz po svemu sudeći bilježi realni rast uprkos njegovom nominalnom smanjenju od 1,6%. Do nominalnog pada je u velikoj mjeri doveo snažan pad cijena nafte i naftnih derivata na godišnjem nivou od približno 37%. Tako je, ne računajući sirovu i prerađenu naftu robni uvoz ostvario nominalni rast od 1,1%. S druge strane, robni izvoz je takođe blago rastao u realnom smislu uprkos nominalnoj stagnaciji prije svega obzirom na značajan godišnji pad svjetskih cijena aluminijuma od 16%.

Istina, robni izvoz bi nominalno rastao stopom od 2% da nije bilo pada vrijednosti izvoza električne energije od 42,1% kao posljedica slabe proizvodnje. S druge strane, rastuća izvozna tražnja je dovela do značajnog povećanja (u velikoj mjeri izvozno orjentisane) prerađivačke industrije od 6,5%.

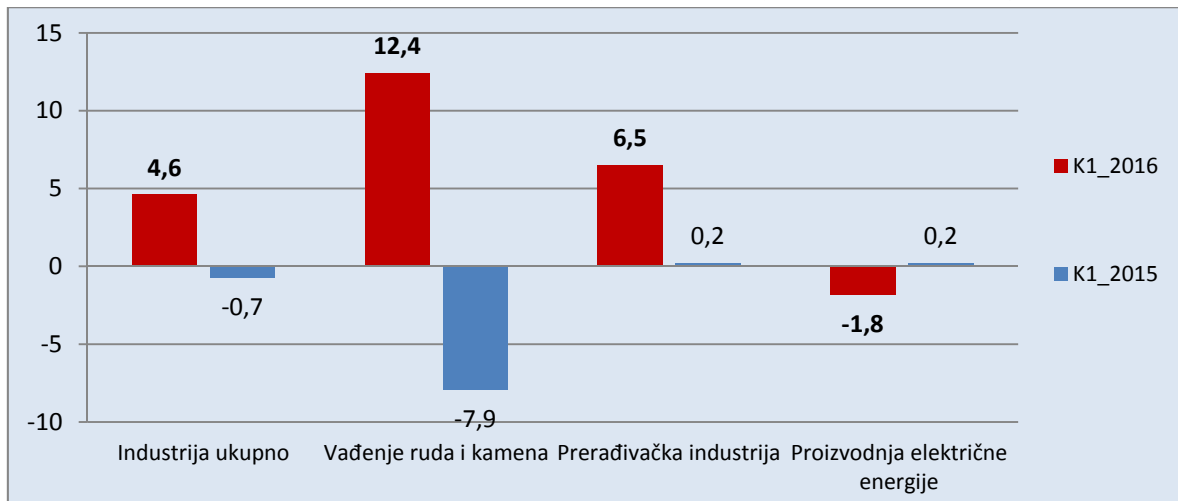
1. Realni sektor

1.1. Industrijska proizvodnja

Tokom prvog kvartala 2016. godine Bosna i Hercegovina je ostvarila povećanje fizičkog obima industrijske proizvodnje od 4,6% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano na mjesečnom nivou, rast industrijske proizvodnje u martu 2016. godine u odnosu na isti mjesec prethodne godine iznosio je 10,3%.¹ Ovi pokazatelji bh. industrijske proizvodnje ukazuju da je nakon slabog početka godine, tokom februara i marta došlo do promjene trenda koji djeluje dosta ohrabrujuće. Posmatrano po sektorima najznačajniji doprinos rastu industrijske proizvodnje tokom prvog kvartala 2016. godine ostvaren je u okviru prerađivačke industrije koja je u poređenju sa prethodnom godinom ostvarila povećanje proizvodnje od 6,5%. Najviše stope rasta proizvodnje ostvarene su u okviru izvozno orjentiranih grana kao što su drvna industrija i proizvodnja namještaja gdje su ostavarene dvocifrene stope rasta proizvodnje i zatim prehrambena industrija i proizvodnja metalnih proizvoda u okviru kojih je registriran rast proizvodnje od oko 10%, te hemijska industrija sa oko 7%. Potrebno je također istaći i kvartalno povećanje proizvodnje u okviru proizvodnje nemetalnih minerala (građevinski materijal) od 26,6%.

S druge strane najznačajnije smanjenja su registrirana u okviru baznih metala 5,8% te mašina, aparata i autokomponenti od oko 10%. Pored prerađivačke industrije kvartalno povećanje proizvodnje registrirano je u okviru sektora rudarstvo i iznosilo je 12,4%. Ovo je posljedica povećanja proizvodnje u okviru rudnika uglja i lignita, dok je proizvodnja u rudnicima metala i ostalih ruda smanjena usljed slabljenja tržišta metala u svijetu. Povećanje ukupne bh. industrijske proizvodnje tokom prvog kvartala 2016. godine ostvareno je bez doprinosa sektora za proizvodnju električne energije u okviru kojeg je zabilježena stagnacija. Stagnacija u sektoru za proizvodnju električne energije posljedica je pada proizvodnje električne energije u hidroelektranama od oko 22%, dok je proizvodnja u termoelektranama povećana u istoj mjeri.²

Grafikon 1: Industrijska proizvodnja u BiH po sektorima u prvom kvartalu 2016. godine

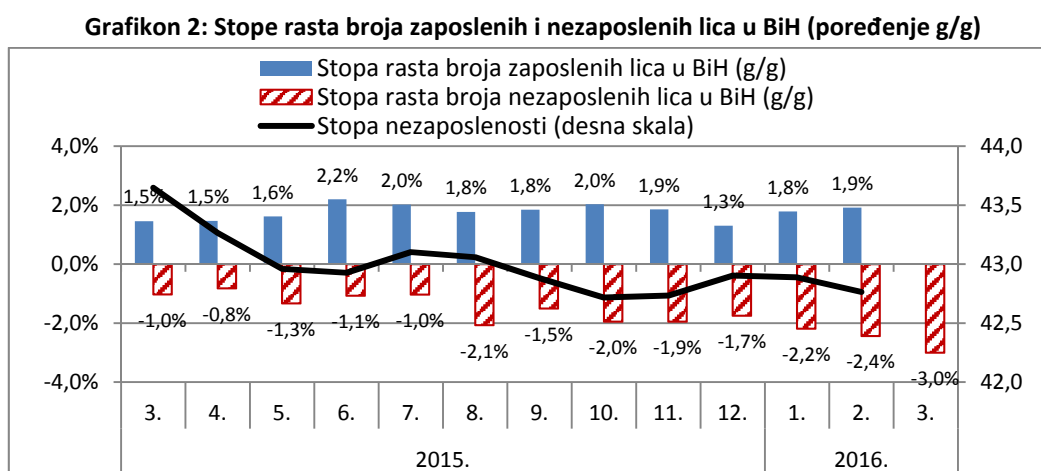
Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

¹ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje "Indeks obima industrijske proizvodnje u Bosni i Hercegovini za mart 2016. godine", 20.04.2016.

² NOSBiH, "Izveštaj o tokovima električne energije na prijenosnoj mreži u BiH za mart 2016. godine", 28. april 2016.

1.2. Tržište rada

Ukupan broj zaposlenih lica u BiH u februaru 2016. godine se nastavio uvećavati (1,9% g/g) i iznosio je 718,3 hiljada.³ Najveća stopa rasta broja zaposlenih je u području djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (7,6% g/g), a najveći doprinos rastu je u području djelatnosti prerađivačke industrije i trgovine na veliko i malo, popravka motornih vozila i motocikala. Stopa registrovane nezaposlenosti u februaru 2016. godine je iznosila 42,8%⁴ i manja je za 1 p.p. u poređenju sa istim mjesecom 2015. godine. Ukupan broj nezaposlenih lica u BiH u martu 2016. godine je smanjen za 3% g/g i iznosi 530,4 hiljada.

Izvor: BHAS, entitetski zavodi za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje BD, DEP kalkulacije

U februaru 2016. godine prosječna neto plata u BiH je uvećana za 1,1% (nominalni rast) u poređenju sa istim mjesecom 2015. godine i iznosi 829 KM. Najveće stope rasta prosječne neto plate su registrovane u područjima djelatnosti poslovanja nekretninama (6,5% g/g), poljoprivrede, ribolova i šumarstva (4,9% g/g) i proizvodnji i snabdijevanju el. energijom, gasom, parom i klimatizaciji (3% g/g). Prosječna penzija u BiH u martu 2016. godine je nominalno smanjena za 0,1% u odnosu na mart 2015. godine i iznosila je 360⁵ KM. U istom mjesecu ukupan broj penzionera u BiH je uvećan za 2,9% g/g i iznosio je 650,2 hiljada. Iznos najniže penzije u oba entiteta se nije mijenjao.⁶

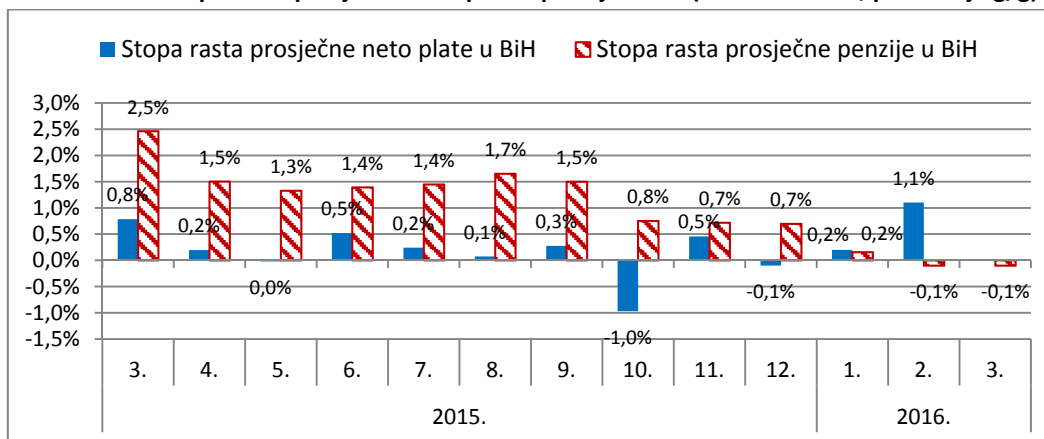
³ Podatak o broju zaposlenih u BiH za mart 2016. godine nije objavljen u periodu pripreme Informacije. Stoga su prezentirani podaci koji se odnose na februar 2016. godine.

⁴ Stopa registrovane (administrativne) nezaposlenosti je izračunata kao odnos broja nezaposlenih lica i ukupne radne snage.

⁵ Prosječna penzija u BiH je izračunata na osnovu prosječnih mjesečnih penzija ponderisanih udjelom ukupnog broja penzionera u svakom od bh. entiteta u ukupnom broju penzionera.

⁶ Najniža penzija u FBiH iznosi 326,2 KM, a u RS 174,4 KM.

Grafikon 3: Stope rasta prosječne neto plate i penzije u BiH (nominalni rast, poređenje g/g)

Izvor: BHAS, penzioni fondovi u BiH, DEP kalkulacije

2. Javne finansije

2.1. Indirektni porezi u BiH

Tokom trećeg mjeseca posmatrane godine, nastavljaju se pozitivna kretanja naplate prihoda od indirektnih poreza. Zahvaljujući rastu naplaćenih bruto prihoda, ostvaren je rast neto prihoda (6,4%), uz skroman rast povrata. Rast neto prihoda rezultat je rasta prihoda po osnovu PDV-a (3,8 p.p.), akciza (1,4 p.p.) i putarina (0,6 p.p.).

U martu mjesecu je prikupljeno oko 269 miliona KM neto prihoda od PDV-a, što je za oko 14,6 miliona KM više nego u istom mjesecu prethodne godine. Tokom istog mjeseca, prihodi od PDV-a, a prema poreskim prijavama su zabilježili povećanje od 4,9%, u poređenju sa martom 2015. godine (uvozni PDV 0,2%, domaći PDV 4,6%).

Po osnovu akciza, prikupljeno je oko 111 miliona KM, što je za 0,5 miliona KM više nego u istom mjesecu prethodne godine. Značajan doprinos rastu prihoda od akciza dali su prihodi od akciza na naftu i naftne derivate. Rast akciza na uvoznu naftu u martu mjesecu je iznosio čak 57% g/g. Mada, sa druge strane, nakon smanjenja prihoda od akciza na duvan u prethodna dva mjeseca, tokom marta ova akciza bilježi rast od 15,6% g/g.

Sa rastom neto priliva na JR, rasla su i sredstva za raspodjelu korisnicima sa JR. Tokom posmatranog mjeseca, smanjenje potreba za finansiranjem obaveza po osnovu vanjskog duga od 7% g/g, rezultiralo je rastom preostalih sredstava za raspodjelu korisnicima (10,3% g/g).

U tabeli ispod dat je kumulativni pregled za prva tri mjeseca tekuće godine.

Tabela 1: Naplata i raspodjela prihoda od indirektnih poreza (rast g/g u % ako nije drugačije naznačeno)

	2016 struktura	2014 jan-mar	2015 jan-mar	2016 jan-mar	2016 jan	2016 feb	2016 mar
Bruto prihodi - prikupljeno	100,0	6,1	3,4	3,3	2,8	1,5	5,7
Povrati	16,7	1,9	5,0	-4,0	-3,0	-11,2	2,5
Neto prihodi - prikupljeno	83,3	7,1	3,1	5,0	4,0	4,4	6,4
PDV	51,7	9,5	-2,3	6,2	8,5	4,7	5,7
Carine	3,7	12,8	11,3	-3,9	-15,6	0,9	-0,8
Akcize	21,9	4,2	10,1	5,2	-0,4	0,6	17,0
Putarine	5,0	12,7	5,9	10,7	-1,5	6,4	27,3
Ostali prihodi	0,3	-2,7	9,3	3,4	-5,2	8,9	5,6
Neusklađeni prihodi	0,7	-79,8	423,2	-42,8	-1,0	...	...
Raspoloživo za raspodjelu	100,0	6,6	3,9	3,0	1,4	1,4	6,2
Minimalne rezerve	17,0	0,6	4,5	-3,8	-1,9	-10,0	0,6
Budžeti	83,0	8,1	3,8	4,6	2,1	4,0	7,3
Servisiranje vanjskog duga	8,2	50,9	-10,1	-5,1	-23,6	28,2	-7,0
FBIH	5,2	47,9	-10,2	-5,2	-25,0	30,1	-6,6
RS	3,0	56,5	-10,1	-5,7	-21,0	21,8	-8,0
BD	0,0	-3,4	87,3	855,7	0,0	2214,5	469,5
Raspodjeljeno nakon servisiranja vanjskog duga	74,8	3,8	5,8	5,7	4,8	2,5	10,3
Institucije BiH	12,5	0,0	0,0	2,4	-0,8	4,2	3,7
FBIH	39,6	5,6	9,1	4,7	4,4	0,6	9,7
RS	20,3	2,4	3,6	10,3	9,3	5,6	16,9
BD	2,4	9,7	4,4	3,6	2,7	1,2	6,7

Izvor: UIO BiH

2.2. Prihodi od direktnih poreza, doprinosa i neporeskih prihoda u BiH

Tokom marta mjeseca prikupljeno je oko 6,7% g/g više javnih prihoda u nadležnosti entitetskih poreskih uprava. Rast ovih prihoda je rezultat rasta prihoda u PU FBIH od 10,5% g/g, dok su u istom mjesecu prihodi prikupljeni u PU RS ostali nepromjenjeni (0,5% g/g).

Prihodi od direktnih poreza, u trećem mjesecu su ostvarili povećanje za 22,3%, u poređenju sa istim mjesecom prethodne godine (FBIH: 28,0%, RS: 16,0%), prihodi od doprinosa 1,1% (FBIH: 5,1%, RS: -6,7%), prihodi od kazni, taksi i naknada 5,1% (FBIH:11,0%, RS: -3,2%).

Kumulativ prihoda za prva tri mjeseca tekuće godine dat je u tabeli ispod, kao i stope rasta istih.

Tabela 2: Prihodi od direktnih poreza, doprinosa, taksi, naknada i sl.

Naziv prihoda	FBiH jan-mar			RS jan-mar			BiH jan-mar		
	u milionima KM		rast u	u milionima KM		rast u	u milionima KM		rast u
	2015	2016	%	2015	2016	%	2015	2016	u %
Direktni porezi	152,9	196,3	28,4	113,6	124,9	9,9	266,5	321,2	20,5
Porez na dohodak	74,3	86,7	16,7	53,0	50,7	-4,4	127,3	137,4	7,9
Porez na dobit	51,2	61,7	20,6	54,0	68,4	26,8	105,1	130,2	23,8
Porezi građana	27,0	47,5	76,1	3,1	2,8	-7,5	30,0	50,3	67,6
Ostali porezi	0,4	0,4	-11,3	3,6	3,0	-18,5	4,0	3,3	-17,8
Ostale takse, kazne i naknade	133,6	153,1	14,6	81,1	79,2	-2,3	214,7	232,3	8,2
Doprinosi	667,6	691,5	3,6	301,6	305,4	1,3	969,2	996,9	2,9
PIO	372,0	383,8	3,2	169,4	171,6	1,3	541,4	555,4	2,6
Zdravstvo	265,7	276,4	4,0	110,0	111,2	1,0	375,8	387,5	3,1
Nezaposleni	29,8	31,3	5,2	12,6	8,7	-31,2	42,4	40,0	-5,6
Dječija zaštita	0,0	0,0	-	8,6	12,8	49,2	8,6	12,8	49,2
Zapošljavanje invalida	0,0	0,0	-	1,0	1,1	13,0	1,0	1,1	13,0
UKUPNO	954,1	1.040,9	9,1	496,4	509,5	2,7	1.450,4	1.550,4	6,9

Izvor: Poreska uprava RS i Poreska uprava FBiH

3. Cijene, monetarni i finansijski sektor

3.1. Cijene – Indeks potrošačkih cijena (CPI)

Smanjenje opšteg nivoa cijena nastavljeno je u martu 2015. godine. U posmatranom mjesecu deflacija u BiH je iznosila 1,8% g/g, a u periodu I-III 2016. godine 1,3%. Smanjenje cijena u BiH po glavnim odjeljcima CPI indeksa predstavljeno je u tabeli ispod. U periodu I-III 2016. godine cijene sirove nafte na svjetskom tržištu su smanjene za oko 37% g/g, dok je cijena hrane smanjena za 8,3% g/g.⁷ Najbrži rast cijena u BiH registrovan je u odjeljku alkoholnih pića i duvana (9,5% g/g).⁸

Tabela 3: Indeks potrošačkih cijena u BiH (CPI)

	I 2016.	II 2016.	III 2016.	I-III 2016.
	I 2015.	II 2015.	III 2015.	I-III 2015.
00 Ukupan indeks	99,2	98,7	98,2	98,7
01 Hrana i bezalkoholna pića	98,9	98,7	98,1	98,6
02 Alkoholna pića i duvan	109,5	109,5	109,5	109,5
03 Odjeća i obuća	91,5	90,9	91,2	91,2
04 Stanovanje, voda, el. energija, plin i dr. energenti	100,1	99,8	99,2	99,7
05 Namještaj, kućni uređaji i redovno održavanje kuće	99,9	99,3	98,6	99,3
06 Zdravstvo	100,8	100,6	100,8	100,7
07 Prevoz	94,9	93,1	91,8	93,3
08 Komunikacije	100,0	100,0	98,8	99,6
09 Rekreacija i kultura	99,6	99,8	99,7	99,7
10 Obrazovanje	102,2	101,5	101,5	101,7
11 Restorani i hoteli	100,6	100,8	100,7	100,7
12 Ostala dobra i usluge	100,4	99,5	99,9	100,0

Izvor: BHAS

⁷ Izvor: MMF baza podataka (sirova nafta - simple average of three spot prices, indeks hrane).

⁸ Nastavak harmonizacije akcizne politike u BiH sa politikom akciza na cigarete u Evropskoj uniji.

3.2. Monetarni agregati

Ukupna novčana masa na kraju prvog kvartala 2016. godine dosegla je iznos od 18,8 mlrd. KM, što je za 8,5% veće u odnosu na prvi kvartal 2015. godine, a u odnosu na kraj godine 0,8%. Kao što je bio slučaj i za prva dva mjeseca tekuće godine, najveći doprinos rastu ukupne novčane mase dolazi od njenog likvidnijeg dijela, a zbog bržeg rasta prenosivih depozita u domaćoj valuti u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Ostale komponente novčane mase također bilježe pozitivne godišnje stope rasta, ali nešto usporenije u odnosu na prvi kvartal 2015. godine.

Tabela 4: Monetarni agregati (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)⁹

Razdoblje	Pričuvni novac (M0)	Transakcijski novac (M1)	Kvazi novac (QM)	Novac u širem smislu (M2)
1	2	3	4	5=3+4
01.2016.	7.610	8.102	10.499	18.601
02.2016.	7.521	8.134	10.495	18.628
03.2016.	7.496	8.228	10.561	18.790
Stopa rasta g/g				
01.2016.	11,2%	12,1%	4,9%	7,9%
02.2016.	10,0%	12,1%	4,5%	7,7%
03.2016.	10,1%	13,5%	4,9%	8,5%

Izvor: CBBiH

Pričuvni novac (M0) za promatrano razdoblje je iznosio 7,5 mlrd. KM i zabilježen je rast od 10,1% g/g. Od toga, gotovina izvan monetarnih vlasti iznosila je 3,5 mlrd. KM, depoziti banaka kod monetarnih vlasti 3,9 mlrd, a prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti 50,4 mil. KM. Detaljan pregled dan je u tabeli ispod.

Tabela 5: Pričuvni novac (u mil. KM, na kraju razdoblja)

Razdoblje	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod mon. vlasti	Pričuvni novac (M0)
1	2	3	4	5=2+3+4
01.2016.	3.449	4.117	44	7.610
02.2016.	3.484	3.988	49	7.521
03.2016.	3.503	3.942	50	7.496
Stopa rasta g/g				
01.2016.	7,8%	13,3%	322,1%	11,2%
02.2016.	8,3%	10,8%	160,5%	10,0%
03.2016.	8,5%	10,3%	559,5%	10,1%

Izvor: CBBiH

⁹ Transakcijski novac (M1) čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti. Kvazi novac (QM) čine ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti i ostali depoziti u inozemnoj valuti. M1 i QM čine M2.

3.3. Prosječno stanje računa obveznih pričuva¹⁰

Prosječno stanje računa obveznih pričuva banaka kod CBBiH u 2015. godini povećano je za 9,7% u odnosu na 2014. godinu i doseglo je iznos od 4,1 mlrd. KM. Od tog iznosa na prosječne obvezne pričuve odnosilo se 1,5 mlrd. KM, a na višak iznad obveznih pričuva 2,6 mlrd. KM. Iako je u razdoblju od srpnja do rujna zabilježen pad viška iznad obveznih pričuva, što je rezultiralo i smanjenjem prosječnog salda računa obveznih pričuva u rujnu od 0,5% g/g, već idući mjesec stope rasta su vratile pozitivan trend kretanja. S druge strane, prosječne obvezne pričuve zabilježile su pozitivne godišnje stope rasta tijekom svih dvanaest mjeseci 2015. godine.

Tabela 6: Stanje računa prosječnih obveznih pričuva (u mil. KM, na kraju razdoblja)

Razdoblje	Osnovica za obračun obvezne pričuve	Prosječne obvezne pričuve	Prosječan saldo računa obveznih pričuva kod CBBiH	Višak iznad obveznih pričuva	Stopa obvezne pričuve	Implicitna stopa obvezne pričuve
1	2	3	4	5=4-3	6=3/2	7=4/2
I. - III. 2015.	16.253	1.390	3.598	2.208	8,6%	22,1%
I. - VI. 2015.	16.492	1.416	3.712	2.296	8,6%	22,5%
I. - IX. 2015.	16.918	1.456	3.838	2.382	8,6%	22,7%
I. - XII. 2015.	17.331	1.499	4.067	2.568	8,6%	23,5%
Stopa rasta g/g						
I. - III. 2015.	3,3%	3,2%	7,3%	10,1%	-	-
I. - VI. 2015.	4,5%	5,0%	8,5%	10,7%	-	-
I. - IX. 2015.	3,1%	3,3%	-0,5%	-2,6%	-	-
I. - XII. 2015.	6,0%	7,0%	9,7%	11,4%	-	-

Izvor: CBBiH

3.4. Devizne pričuve Centralne banke BiH

Devizne pričuve za prvi kvartal 2016. godine iznosile su 8,6 mlrd. KM i zabilježile su rast od 10,2% g/g, unatoč manjem padu robnog izvoza, ali kojeg je pratio i pad robnog uvoza. U strukturi deviznih pričuva i dalje dominantno učešće imaju investicije u inozemne vrijednosne papire (82,6%).

Tabela 7: Devizne pričuve (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Razdoblje	Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u trezoru CBBiH	Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Investicije u vrijednosne papire	Bruto devizne pričuve
1	2	3	4	5	6	7	8=2+...+7
01.2016.	192	4	100	937	0	7.404	8.638
02.2016.	211	4	100	656	0	7.603	8.574
03.2016.	204	4	106	1.184	0	7.095	8.593
Stopa rasta g/g							
01.2016.	-9,8%	-31,0%	19,9%	-52,8%	-	34,5%	10,8%
02.2016.	4,2%	-57,5%	12,1%	-65,5%	-	34,9%	9,3%
03.2016.	-0,3%	-59,6%	9,2%	-1,5%	-	12,9%	10,2%

Izvor: CBBiH

¹⁰ U vrijeme izrade ove Informacije CBBiH nije objavila podatke za prosječno stanje računa obveznih pričuva za prva tri mjeseca 2016. godine, kao ni strukturu. Iznos sredstava banaka kod CBBiH može se vidjeti u tabeli Pričuvni novac.

3.5. Depoziti

Nastavljen je rast ukupnih depozita na bh. bankama, prvenstveno potpomognut rastom depozita sektora stanovništva, a zatim i sektora nefinancijskih poduzeća, opće vlade i ostalih. Na kraju promatranog razdoblja ukupni depoziti iznosili su 16,5 mlrd. KM, što je veće za 8,6% u odnosu na isto razdoblje prošle godine. Detaljan pregled strukture ukupnih depozita i godišnje stope promjene dani su u tabeli ispod.

Tabela 8: Sektorska struktura depozita (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)¹¹

Razdoblje	Ukupni depoziti	Depoziti stanovništva	Depoziti nefinancijskih poduzeća	Depoziti opće vlade	Ostali
01.2016.	16.449	9.911	3.723	1.501	1.314
02.2016.	16.481	9.959	3.711	1.514	1.298
03.2016.	16.535	10.074	3.694	1.443	1.324
Stopa rasta g/g					
01.2016.	8,5%	8,2%	7,0%	17,9%	4,8%
02.2016.	8,8%	7,6%	8,5%	23,9%	3,5%
03.2016.	8,6%	7,6%	8,8%	14,0%	10,1%
Učešće u ukupnim depozitima					
01.2016.	100,0%	60,3%	22,6%	9,1%	8,0%
02.2016.	100,0%	60,4%	22,5%	9,2%	7,9%
03.2016.	100,0%	60,9%	22,3%	8,7%	8,0%

Izvor: CBBiH

3.6. Krediti

Ukupni krediti na kraju prvog kvartala 2016. godine su iznosili 16,9 mlrd. KM i zabilježili su rast od 3,0% g/g. Pozitivna promjena u odnosu na prvi kvartal 2015. godine, kao i u odnosu na kraj godine jeste da su krediti sektoru nefinancijskih poduzeća promijenili negativan trend kretanja u pozitivan, a s druge strane, krediti plasirani općoj vladi zabilježili su negativan rast g/g. Sektorska struktura i godišnje stope promjene prikazani su u tabeli ispod.

¹¹ Sektor nefinancijskih poduzeća čine nefinancijska javna i privatna poduzeća. Sektor opće vlade čine sve razine vlada u BiH. Za potrebe izrade Informacije ostali sektor čine: ostale finansijske institucije, neprofitne organizacije i ostali, jer pojedinačno, ovi sektori imaju malo učešće u ukupnim depozitima, odnosno ukupnim kreditima.

Tabela 9: Sektorska struktura kredita (u mil. KM, stanje na kraju razdoblja)

Razdoblje	Ukupni krediti	Kreditni stanovništvu	Kreditni nefinancijskim poduzećima	Kreditni općoj vladi	Kreditni ostalim sektorima
01.2016.	16.772	7.752	7.787	1.131	102
02.2016.	16.862	7.770	7.874	1.113	104
03.2016.	16.928	7.828	7.887	1.099	114
Stopa rasta g/g					
01.2016.	2,9%	4,3%	1,7%	1,2%	16,4%
02.2016.	3,2%	4,4%	2,5%	-0,2%	14,5%
03.2016.	3,0%	4,2%	2,4%	-3,5%	26,5%
Učešće u ukupnim kreditima					
01.2016.	100,0%	46,2%	46,4%	6,7%	0,6%
02.2016.	100,0%	46,1%	46,7%	6,6%	0,6%
03.2016.	100,0%	46,2%	46,6%	6,5%	0,7%

Izvor: CBBiH

3.7. Berze

Na Sarajevskoj berzi (SASE) u mjesecu martu 2016. godine ostvaren je promet u iznosu od 84,6 miliona KM, što čini 59,1% od ukupnog ostvarenog prometa na berzama u BiH. Od ovoga iznosa 59,9 miliona KM se odnosi na trezorske zapise FBiH (38. i 39. emisije trezorskih zapisa). Promet na SASE u mjesecu martu je manji 8,6% u odnosu na promet u istom mjesecu 2015. godine. Od ostalih emitenata najveći promet u martu ostvaren je prodajom paketa dionica emitenta „Unis“ d.d. Sarajevo u iznosu od 10,47 miliona KM.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu martu 2016. godine ostvaren je promet u iznosu od 58,6 miliona KM što čini 40,9% od ukupnog prometa ostvarenog na berzama u BiH u ovome mjesecu. Od ovoga iznosa 48,1 miliona KM je ostvareno javnom ponudom Obveznica i Trezorskih zapisa RS što iznosi 82,1% ostvarenog prometa na BLSE u mjesecu martu. Promet na BLSE je manji 24% u odnosu na promet u istome mjesecu prošle godine. Najveći promet na BLSE u martu je ostvaren dionicama „R.S. izmirenje ratne štete br.10“ u iznosu od oko 1,5 miliona KM.

Tabela 10: Promet (u KM) na SASE i BLSE u martu 2016. godine

Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
Mar-14	57.074.968	30.706.272	87.781.240
Mar-15	92.509.367	77.032.918	169.542.285
Mar-16	84.574.870	58.582.438	143.157.309

Izvor: SASE i BLSE

Na Sarajevskoj berzi (SASE) u prvom kvartalu 2016. godine ostvaren je ukupan promet u iznosu od 121,9 miliona KM što čini 42,6% od ukupnog ostvarenog prometa na berzama u BiH. Putem Sarajevske berze, emisijom Trezorskih zapisa Federacije Bosne i Hercegovine prikupljeno je ukupno 59,9 miliona KM što čini 49,2 % ostvarenog prometa na SASE u prvom kvartalu 2016. godine. Promet na SASE u prvom kvartalu je veći 17,7% u odnosu na promet u istome periodu prošle godine.

Na Banjalučkoj berzi (BLSE) u prvom kvartalu 2016. godine ostvaren je ukupan promet u iznosu od 163,99 miliona KM što čini 57,4% od ukupnog prometa ostvarenog na berzama u BiH. Od ovoga iznosa 128,6 miliona KM je ostvareno javnom ponudom Obveznica i Trezorskih zapisa RS što iznosi 78,4% ostvarenog prometa na BLSE u prvom kvartalu 2016. godine. Promet u prvome kvartalu 2016. godine na BLSE je veći za 35,1% u odnosu na ukupan promet u istom periodu prošle godine.

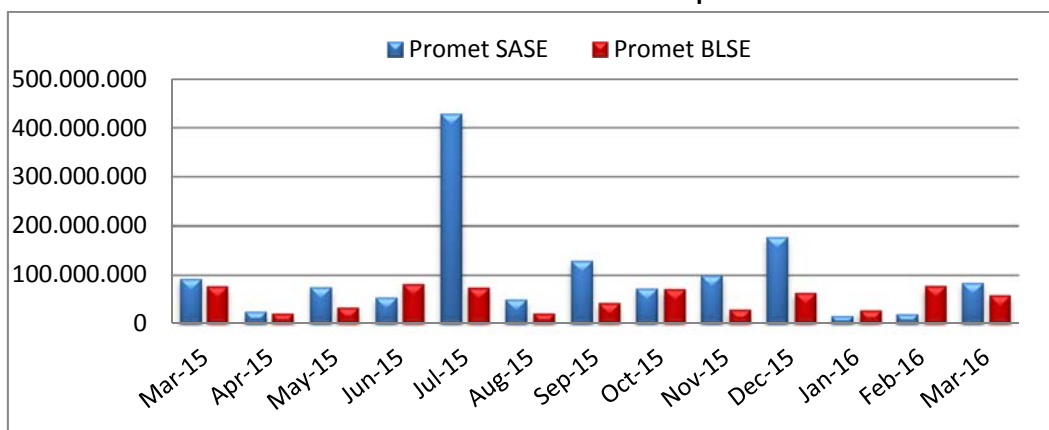
Ukupan promet u prvome kvartalu 2016. godini na obje berze (SASE i BLSE) u iznosu od 285,92 miliona KM je veći za 27,1% u odnosu na promet u istom periodu prošle godine.

Tabela 11: Promet (u KM) na SASE i BLSE u prvom kvartalu 2016. godine

Godina	SASE	BLSE	UKUPNO
K1 2014	103.347.206	77.634.112	180.981.317
K1 2015	103.615.140	121.413.201	225.028.341
K1 2016	121.936.093	163.992.824	285.928.917

Izvor: SASE i BLSE

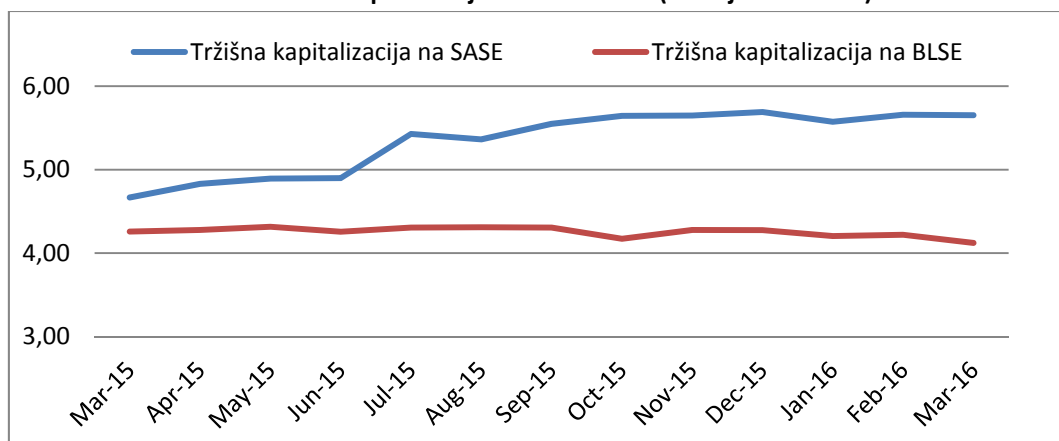
Grafikon 4: Promet na SASE i BLSE uporedo

Izvor: SASE i BLSE

Poredeći vrijednosti kapitalizacije na Sarajevskoj berzi (SASE) od 5,65 milijardi KM u mjesecu martu 2016. godine sa vrijednostima u mjesecu martu 2015. godine, zabilježen je rast od 21,1% i ukupnoj kapitalizaciji učestvuje sa 57,8%. Kapitalizacija na Banjalučkoj berzi (BLSE) u mjesecu martu 2016. godine iznosi 4,12 milijardi KM i bilježi pad od 3,2% u poređenju sa vrijednosti u mjesecu martu 2015. godine i učestvuje u ukupnoj kapitalizaciji sa 42,2%. Vrijednost kapitalizacije na obje berze (SASE i BLSE) u martu 2016. godine iznosi 9,77 milijardi KM i bilježi rast od 9,5 % u odnosu na vrijednosti u mjesecu martu 2015. godine.

Grafikon 5: Kapitalizacija na SASE i BLSE (u milijardama KM)

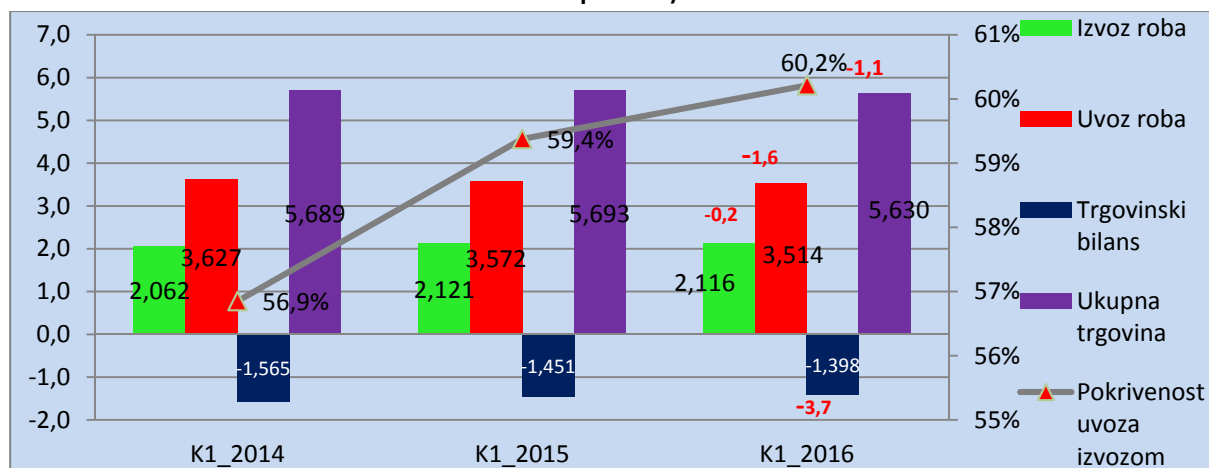
Izvor: SASE i BLSE

4. Vanjski sektor

4.1. Vanjskotrgovinska robna razmjena

Tokom prvog kvartala 2016. godine u poređenju sa istim periodom prethodne godine Bosna i Hercegovina je zabilježila blagi pad ukupnog obima vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom. U posmatranom periodu došlo je stagnacije izvoza, smanjenja uvoza i vanjskotrgovinskog robnog deficita, dok je pokrivenost uvoza izvozom blago poboljšana. Međutim potrebno je također istaći da su ova smanjenja uglavnom nominalnog karaktera pošto je tokom navedenog perioda nastavljen trend pada svjetskih cijena berzanskih roba. Tako je prema podacima IMF-a ukupni indeks svjetskih cijena u prvom kvartalu 2016. godine smanjen za 26,8%.¹² Međutim, ako se vanjskotrgovinska razmjena posmatra na mjesečnom nivou, tokom marta mjeseca vidljivo je poboljšanje koje se manifestovalo kroz povećanje izvoza roba od 1,6% i nešto blaži pad uvoza 0,9%.

Grafikon 6: Vanjskotrgovinska robna razmjena sa svijetom za prvi kvartal 2016. godine (nominalni iznosi i stope rasta)

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

Ukupni bh. izvoz roba tokom prvog kvartala 2016. godine iznosio je preko 2,1 milijardu KM što predstavlja blago smanjenje od 0,2 % u nominalnom smislu u odnosu na isti period prethodne godine.¹³ Međutim, ako se ima u vidu ostvareni rast proizvodnje u prerađivačkoj industriji i pad svjetskih cijena može se zaključiti da je izvoz roba u realnom smislu blago pozitivan.

Posmatrano po klasifikaciji glavnih industrijskih grupa proizvoda ključna smanjenja koja su dovela do pada ukupnog izvoza roba registrirana su u okviru kategorija energija i intermedijarni proizvodi, gdje su registrirane stope pada izvoza od 30% odnosno 3,8%, respektivno. Ako se ove dvije kategorije posmatraju detaljnije po proizvodima vidljivo je da su najznačajnija smanjenja zabilježena u okviru izvoza električne enegrije i baznih metala od 40% odnosno preko 30%, tako da je zajednički negativan doprinos iznosio preko 6 p.p (2,1 p.p odnosno 4,1 p.p). Pad svjetskih cijena metala za oko 20% bio je glavni razlog pada izvoza aluminijuma i željeza i čelika od preko 30%.

¹² IMF, International Commodity Prices,“ u poređenju sa istim periodom prethodne godine registriran je pad cijena u okviru gotovo svih kategorija. Registrirana smanjenja su iznosila: ukupni indeks 26,8%, hrana 8,2%, industrijski inputi i metali 20,3%, nafta 36,9%, aluminijum 16%.

¹³ Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine, Saopštenje“Statistika robne razmjene sa inostranstvom januar-mart 2016. godine“, 21.04.2016. godine.

S druge strane, iako je u ostalim kategorijama došlo do povećanja izvoza ovo nije bilo dovoljno da se iskompenziraju gubici nastali u ove dvije kategorije. Povećanja izvoza registrirana su u okviru kapitalnih proizvoda 14%, trajnih proizvoda i netrajnih proizvoda za široku potrošnju od 9,3% odnosno 8,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po pojedinačnim proizvodima najznačajnija povećanja i samim tim najznačajniji pozitivan doprinos izvozu roba zabilježen je u okviru izvoza metalnih konstrukcija 53% (1,1 p.p), oružja i municije sa dvocifrenom stopom (0,5 p.p), te namještaja i odjeće i kožarskih proizvoda u okviru kojih su registrirane stope rasta od oko 10%, a doprinosi rastu su iznosili (1 p.p) odnosno 1,3 (p.p). Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima i blokovima u periodu januar-mart 2016. godine izvoz na tržište zemalja EU iznosio je 1,6 milijarde KM, što predstavlja povećanje od 5,4%, dok je vrijednost izvezeno robe na tržište zemalja CEFTA-e iznosila 267 miliona KM i smanjena je za oko 20%. Ako se bh. robni izvoz u istom periodu posmatra po zemljama vidljivo je da su povećanja izvoza ostvarene prilikom izvoza u Njemačku 10%, Sloveniju 7,5% i Austriju 4,9% dok su smanjenja registrirana u okviru vanjskotrgovinske robne razmjene sa Hrvatskom 2,5%, Italijom 5%, i Srbijom oko 27,7 %.

Ukupni bh. uvoz roba tokom prvog kvartala 2016. godine iznosio je preko 3,5 milijardi KM, što predstavlja smanjenje od 1,6% u odnosu na isti period prethodne godine. U posmatranom periodu najznačajnije smanjenje uvoza registrirano je u kategoriji energije i iznosilo je 28%, dok je u okviru svih ostalih kategorija zabilježeno povećanje uvoza, a stope rasta su iznosile: intermedijarni proizvodi 4,2%, trajni i netrajni proizvodi za široku potrošnju 5,7% odnosno 3,1%, dok je uvoz kapitalnih proizvoda stagnirao.

Ako se bh. robni uvoz posmatra detaljnije na nivou pojedinačnih proizvoda vidljivo je da su najznačajnija smanjenja i negativan doprinos uvozu roba registrirana u okviru uvoza sirove nafte od preko 50% (2 p.p), kamenog uglja oko 35% (0,8 p.p), primarnog aluminijuma 17% (0,6 p.p). Posmatrano po pojedinačnim proizvodima povećanja uvoza registrirana su prilikom uvoza motornih vozila, ostalih prehrambenih proizvoda i osnovnih hemijskih proizvoda. Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima tokom prvog kvartala 2016. godine ukupni bh. uvoz roba iz EU iznosio je skoro 2,2 milijarde KM i u poređenju sa istim periodom prethodne godine povećan za 2,2% , dok je uvoz iz zemalja CEFTA-e iznosio 451 milion KM što predstavlja povećanje od 7,2%. Posmatrano po glavnim trgovinskim partnerima najznačajnije smanjenja uvoza roba registrirano je prilikom uvoza roba iz Hrvatske 6,9%, dok su povećanja registrirana u okviru uvoza iz Slovenije 3,2%, Njemačke 5,6%, Italije 9,6% i Srbije 13,6%.

Ukupni vanjskotrgovinski robni deficit prvom kvartalu 2016. godine iznosio je skoro 1,4 milijarde KM i u odnosu na isti period prethodne godine smanjen je za 3,7%. Ukupna pokrivenost uvoza izvozom roba blago je poboljšana za oko 0,8 p.p i iznosila je 60,2%. Ako se pokrivenost uvoza izvozom posmatra po trgovinskim blokovima vidljivo je da BiH ima pokrivenost sa zemljama EU od 73,6%, dok je pokrivenost u okviru CEFTA-e dosta niža i iznosi 59,1%. Detaljniji pregled bh. vanjskotrgovinske robne razmjene sa svijetom za prvi kvartal 2016. godine prikazan je u tabeli ispod:

Tabela 12: Vanjskotrgovinska robna razmjena u BiH prema HS klasifikaciji za prvi kvartal 2016. godine.

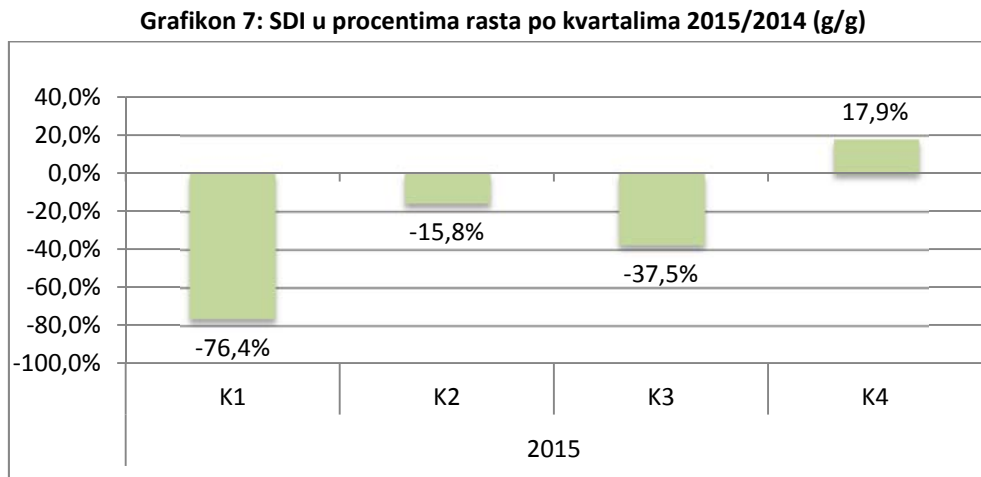
Izvoz i uvoz dobara klasifikovanih prema harmonizovanom sistemu	IZVOZ				UVOZ				BILANS				Pokrivenost uvoza izvozom
	Januar_Mart_2015	Januar_Mart_2016	Januar_Mart 2016	promjena%	Januar_Mart_2015	Januar_Mart_2016	Januar_Mart 2016	promjena%	Januar_Mart_2015	Januar_Mart_2016	Januar_Mart 2016	promjena u %	
	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	u mil KM	u mil KM	g/g	p.p	
UKUPNO	2120	2116	-0.2	-0.2	3572	3514	-1.6	-1.6	1,452	1,398	-3.7	-3.7	60.2%
1 ŽIVOTINJE I PROIZVODI ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA	31	23	-27.3	-0.40	100	97	-3.1	-0.09	69	75	7.7	0.37	23.3%
2 PROIZVODI BILNOG PORIJEKLA	38	40	4.5	0.08	194	189	-2.4	-0.13	156	149	-4.1	-0.44	21.1%
3 MASTI I ULJA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA I PREHRAMBENE	33	33	-1.3	-0.02	39	43	11.9	0.13	5	10	94.5	0.35	76.0%
4 PRERAĐEVINE	64	79	23.8	0.71	296	321	8.6	0.71	232	243	4.5	0.71	24.5%
5 PROIZVODI MINERALNOG PORIJEKLA	199	141	-28.9	-2.71	499	362	-27.4	-3.83	300	221	-26.4	-5.46	39.0%
6 PROIZVODI HEMIJSKE INDUSTRIJE ILI SRODNIH	157	169	7.2	0.53	366	372	1.6	0.17	209	203	-2.6	-0.37	45.4%
7 PLASTIČNE MASE, GUMA I KAUČUK	61	67	8.7	0.25	207	233	12.5	0.73	146	167	14.1	1.42	28.5%
8 KOŽA I KRZNO	37	35	-4.1	-0.07	104	105	0.2	0.01	68	69	2.6	0.12	33.7%
9 DRVO I PROIZVODI OD DRVETA	126	155	22.9	1.36	43	51	18.2	0.22	-83	-104	25.4	-1.45	304.1%
10 CELULOZA, PAPIR I KARTON I NJIHOVI	56	63	11.6	0.31	93	95	1.6	0.04	37	32	-13.8	-0.35	66.5%
11 TEKSTIL I TEKSTILNI PROIZVODI	116	126	8.6	0.47	234	249	6.5	0.42	117	123	4.4	0.36	50.7%
12 OBUČA, ŠEŠIRI, KAPE I SLIČNI PROIZVODI	158	174	10.6	0.79	98	95	-2.9	-0.08	-60	-80	32.4	-1.34	184.2%
13 PROIZVODI OD KAMENA, GIPSA, CEMENTA I SLIČNIH	15	12	-17.9	-0.12	64	69	7.6	0.13	49	56	15.2	0.51	17.7%
14 BISERI, PLEMENITI METALI I NJIHOVI PROIZVODI,	3	3	-7.7	-0.01	3	4	29.6	0.02	-1	0	-171.0	0.07	87.5%
15 BAZNI METALI I PROIZVODI OD BAZNIH METALA	430	346	-19.6	-3.98	343	341	-0.5	-0.05	-87	-5	-94.8	5.68	101.3%
16 MAŠINE, APARATI, MEHANIČKI I ELEKTRIČNI	244	260	6.6	0.76	509	480	-5.8	-0.82	265	220	-17.1	-3.13	54.2%
17 TRANSPORTNA SREDSTVA I NJIHOVI DIJELOVI I	79	79	0.2	0.01	229	269	17.2	1.11	150	189	26.2	2.71	29.5%
18 SATOVI, MJERNI, MUZIČKI I MEDICINSKI	4	6	50.9	0.10	57	49	-14.1	-0.22	53	43	-19.2	-0.70	12.7%
19 ORUŽJE I MUNICIJA, NJIHOVI DIJELOVI I PRIBOR	13	24	85.3	0.51	1	2	163.6	0.04	-12	-22	80.2	-0.66	1156.3%
20 RAZNI PROIZVODI	252	283	12.1	1.44	75	83	10.8	0.23	-177	-200	12.6	-1.54	341.1%
21 UMJETNIČKA DJELA, KOLEKCIONARSKI	0	0	-61.1	0.00	0	7	0.0	0.00	0	7	-33554	0.48	0.1%
98 NERAZVRSTANO	0	0	-81.7	0.00	0	0	0.0	0.00	0	0	0.0	0.00	18.0%

Izvor: Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine

5. Strane direktne investicije

Kao što je već napisano u Informaciji za period januar – februar 2016. godine, a na osnovu podataka CBBiH objavljenih u platnom bilansu¹⁴, strane direktne investicije u četvrtom kvartalu 2015. godine su iznosile 162,8 miliona KM i veće su za 17,9% u odnosu na ulaganja u četvrtom kvartalu 2014. godine.

Izvor: CBBiH

Prema istome izvoru ukupne SDI u 2015. godini iznose 473,1¹⁵ mil. KM što je manje za 34,8% u odnosu na ulaganja u 2014. godini. Ovaj iznos sadrži evidentirane zadržane zarade koje su dio SDI.

Tabela 13: SDI po kvartalima u 2013, 2014. i 2015. godini

U milionima KM	K1	K2	K3	K4	K1-K4
2013	375,8	183,9	2,4	-59,5	502,7
2014	258,0	199,5	130,1	138,1	725,6
2015	60,9	168,0	81,3	162,8	473,1

Izvor: CBBiH

Agencija za ocjenu kreditnog rejtinga Standard & Poor's potvrdila je (11.03.2016. godine) Bosni i Hercegovini suvereni kreditni rejting B sa stabilnim izgledima.

¹⁴ Zadnji dostupni podaci objavljeni u platnom bilansu za četvrti kvartal 2015. godine.

¹⁵ Neto finansijska pasiva.